

Marika Honkaniemi

Uutuuskirja ”Taistelusta taiteeksi” avaa oven toisen maailmansodan suomalais-saksalaiseen näyttely-yhteistyöhön

Marika Honkaniemen kirjoittamassa Taistelusta taiteeksi -teoksessa tutustutaan toisen maailmansodan laajimpaan ja siten merkittävimpään suomalais-saksalaiseen näyttely-yhteistyön esimerkkiin – suomalais-saksalaiseen Taistelukuvaajain näyttelyyn. Kirja julkaistiin Sigillum-tieteellisessä julkaisusarjassa Bibliotheca Sigillumianassa ja se pohjautuu kirjoittajan pro gradu -tutkielmaan.

Taistelusta taiteeksi -teoksen ytimessä on Ateneumin taidemuseossa toukokuussa 1942 avoinna ollut suomalais-saksalainen Taistelukuvaajain näyttely. Lähes koko Ateneumin näyttelytilat kattanut, suomalaisten tiedotuskomppaniamiesten (TK) ja saksalaisten propagandajoukkojen (PK) tuottamia valokuvia, maalauksia ja piirustuksia esitelty näyttely rikkoi kahden viikon aukiolonsa aikana Ateneumin kaikki siihenastiset kävijäennätykset. Kaikkiaan esillä oli 250 suomalaisten ja 230 saksalaisten teosta, jotka oli ripustettu omille erillisille osastoilleen.

Kirja perustuu arkistotyöhön, jonka lähtökohtana on Kansallisgallerian arkistossa säilytettävä Taistelukuvaajain näyttelyn alkuperäinen katalogi. Katalogin tietojen avulla on ollut mahdollista selvittää SA-kuva-arkiston TK-valokuvien joukosta Ateneumin seinille ripustetun suomalaisen osaston valokuvateokset. Tutkimus kertoo siis ensimmäistä kertaa, mitkä 137 suomalaista SA-valokuvaa ovat olleet esillä Ateneumin ripustuksessa.

Kirja käsittelee suomalais-saksalaista Taistelukuvaajain näyttelyä tarkastelemalla suomalaisen osaston valokuvia sekä kyseisistä teoksista koostuvaa suomalaisen näyttelyosaston valokuvaripustusta kokonaisuutena: Miten näyttely ja sen teokset sijoittuvat taiteen kentälle ja yhdistyvät tiedotuskomppanioiden suorittaman valokuvauksen erityispiirteisiin? Mitä teemoja suomalaiselta valokuvaosastolta on löydettävissä? Entä miten näyttelyjärjestelyt ja näyttelyn ulkoasu ovat vaikuttaneet näyttelyn ja sen teosten vastaanottoon? Lisäksi tutkimus ottaa kantaa myös kysymykseen suomalaisten ja saksalaisten aseveljeyden laadusta vastaamalla kysymyksiin, miten lehdistö on reagoinut yhteistyönä järjestettyyn näyttelyyn, sekä miten Taistelukuvaajain näyttelyn suomalainen osasto ilmentää ja käsittelee suomalais-saksalaisia suhteita. Entä näyttääkö näyttely-yhteistyöllä olleen ilmeisen propagandistisen tavoitteensa lisäksi myös muita päämääriä?

Teoksessa on 158 SA-kuvaa, joista suurin osa on suomalaisella näyttelyosastolla esillä olleita TK-valokuvia. Mukaan mahtuu myös otanta itse näyttelyn avajaisista, vieraista ja näyttelyripustuksesta otettuja SA-kuvia, jotka omalta osaltaan havainnollistavat teoksessa tehtyjä päätelmiä sekä näyttelytapahtuman luonnetta.

Kirjoittaja on taidehistorian jatko-opiskelija, joka työskentelee tällä hetkellä toisen maailmansodan suomalais-saksalaisten näyttelyvaihtojen TK- ja PK-valokuvia tarkastelevan väitöskirjansa parissa.

Marika Honkaniemi: Taistelusta taiteeksi. Tiedotuskomppanioiden valokuvat Ateneumin suomalais-saksalaisessa Taistelukuvaajain näyttelyssä 1942. Turku: Oy Sigillum Ab, 2017. 276 sivua.

Teosta myy mm. Oy Sigillum Ab:

<http://sigillum.fi/tuote/marika-honkaniemi-taistelusta-taiteeksi-tiedotuskomppanioiden-valokuvat-ateneumin-suomalais-saksalaisessa-taistelukuvaajain-nayttelyssa-1942>

KUVAT:

Kuva 1. Kirjan kansi (ei vaadi erillistä kuvatekstiä)

Kuva 2. Verronen, Niilo, Etulinja yövalaistuksessa. Lempaala 20.1.1942. SA-kuva 70419.

Kuva 3. Kuvaaja tuntematon, Ateneumin suomalais-saksalais näyttelystä. Helsinki. SA-kuva 86295. Ateneumin suomalais-saksalainen kunniavartio.